

בס"ד. שיחת ש"פ וארא, מבה"ח שבט, ה'תשכ"א.

בלתי מוגה

א. אמרו רז"ל¹ "הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים, אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה, ושלא הוצרכה לא נכתבה".

כלומר: גם הנביאים שאמרו נבואות שהוצרכו לדורות, לא נכתבו כל נבואותיהם, אלא רק אותם הנבואות שהוצרכו לדורות. ונמצא, שכל הנבואות שנכתבו הרי הם על כל הזמנים ועל כל הדורות.

וכן הוא בנוגע לנבואה שבהפטרות פרשתנו אודות מצרים — "הנני נותן לנבוכדראצר מלך בבל את ארץ מצרים ונשא המונה גו"², "והיתה ארץ מצרים לשממה גו"³, וגם לאחר שתשוב למלכותה תהי' "ממלכה שפלה" בלבד, "ולא תתנשא עוד על הגויים גו' לבלתי רדות בגויים"⁴ — שגם נבואה זו היא על כל הדורות.

ואם הדברים אמורים בנוגע לנביאים, הרי בודאי שכן הוא בנוגע לתורה, שכל גילויי הנבואה שנתגלו למשה ונכתבו בתורה הם הוראה בכל הזמנים ובכל המקומות.

ב. ביאור ההוראה ממ"ש⁵ "וארא גו' ושמי הוי' לא נודעתי להם"⁶, שקודם שישנו גילוי שם הוי' אין זה מצב של גאולה⁷, שהענין דיצי"מ בעבודה⁸ הוא ע"י ביטול מוחלט להקב"ה מצד גילוי שם הוי' שלמעלה

של העדר השלימות כביכול במשה רבינו. ועכצ"ל, שיש בזה הוראה בעבודתנו (ראה גם בהנסמן בלקו"ש שבפנים הערה 7).
7) ולהעיר, שהתחלת הגלות היא מימי אברהם אבינו, שאז מתחיל המנין דד' מאות שנה (פרש"י לך לך טו, יג. בא יב, מ) — דכיון ש"שמי הוי' לא נודעתי להם", הרי זה ענין של גלות.
8) שהרי "בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים" (פסחים קטז, ב (במשנה). תניא רפמ"ז) — שאין זה רק מטעם ש"אילו לא הוציא גו' הרי אנו ובנינו ובני בנינו

(1) מגילה יד, א.
(2) יחזקאל כט, יט.
(3) שם, ט.
(4) שם, יד-טו.
(5) ריש פרשתנו (ו, ג).
(6) נוסף על ההוראה ע"פ פי' חז"ל (סנהדרין קיא, א. הובא בפרש"י עה"פ שם, ט) ש"אמר לו הקב"ה חבל על דאבידן ולא משתכחין וכו'" — דלכאורה אינו מובן: לשם מה מספרת התורה אודות אמירת דברי מוסר למשה? ובפרט ע"פ הידוע שהתורה לא מפרסמת חסרון של אף אחד (ראה פסחים ג, א. ב"ב כג, א), ובודאי שאין לפרסם ענין

מהטבע⁹, והבחינה לזה היא מדת האמת, "מדת אמיתית שלי"¹⁰, עבודה שלמעלה משניונים — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חל"א ע' 23 ואילך.

*

ג. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם¹¹ אודות מלמד תשב"ר, שבלמדו עם תלמידיו חומש ונ"ך, הנה בהגיעו לסיפורי נסים, הי' משתדל להסביר את הנסים ולקרובם אל השכל, היינו, להלבישם בטבע, וכאשר הי' מגיע לענינים כאלו שבשום אופן לא הי' יכול להלבישם בשכל, הי' מדלג עליהם.

טענתו של המלמד היתה — "חנוך לנער על פי דרכו"¹²: הוא טען שילדים קטנים (ובפרט ילדות קטנות), קשה להם לקבל ענינים של הפלאות, ולכן יש ללמדם בסדר והדרגה; תחלה יקבלו את הענינים הטבעיים, ולאח"כ את הנסים המלוכשים בדרכי הטבע, ועד שלבסוף יהי' אפשר ללמדם גם עניני הנסים שמצד שם הוי', נסים שלמעלה מן הטבע לגמרי.

כשהגיעו הדברים לאזני אביו, כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע — שלל זאת בתכלית (עד כאן סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר).

ולכאורה יכולים לטעון, שטענותיו של המלמד היו צודקות — שהרי בנוגע להענין ד"חנוך לנער על פי דרכו", מבואר גם ברמב"ם¹³ בארוכה, שתחלה מלמדים את הקטן ע"י שמבטיחים לו מיני מתיקה, ואח"כ מנעלים, כבוד וכיו"ב, ועד שסוכ"ס מביאים אותו לידי לימוד

שהוא מלשון הגבלה, הרי מובן, שגם הנסים אינם יוצאים מגדר הגבלת הטבע והעולם לגמרי, אלא הם מלוכשים בדרכי הטבע.

10 פרש"י עה"פ. — שלכן נקט רש"י ענין זה דוקא, אף שבשם הוי' יש כמה ענינים: מדת הרחמים; לשון מהוה; הי' הוה ויהי' כאחד; עד לענין שם העצם שאין לו פירוש כלל (כדאיתא בפרדס שי"ט ספ"א).

11 ראה גם לקו"ש חיי"ט ע' 91. התוועדויות תשמ"ו ח"ג ע' 192.

12 משלי כב, ו.

13 פיה"מ לסנהדרין ר"פ חלק. וראה הלי' תשובה פ"י ה"ה.

משועבדים היינו לפרעה במצרים" (נוסח הגש"פ), שהרי היו כו"כ נסים גדולים לכלל ישראל ולא מצינו שחייבים לזכרם בכל יום, אלא פנימיות הביאור בזה היא — שבכל יום ויום צ"ל העבודה הרוחנית דיצי"מ בנפש האדם, כמבואר בתניא שם.

9 ולמעלה משם שד"י (לא רק להפירוש (חגיגה יב, א) "שאמרתי לעולמי די", שהו"ע ההגבלה, אלא) גם להפירוש (פרש"י לך לך יז, א) "שדי באלקותי לכל ברי", שהו"ע הבל"ג, ובכלל זה הוא הפירוש שד"י מלשון שידוד המערכות (ראה רמב"ן ובחיי לך לך שם), שהו"ע הנסים — דכיון שפירוש זה נרמז באותה תיבה שבה נרמז גם הפירוש

תורה לשמה; ואפילו בנוגע ללימוד החסידות, פנימיות התורה — הרי גם בתניא ישנו "חינוך קטן", שבו מבואר הענין ד"חנוך לנער על פי דרכו"?!

ד. וביאור הענין:

הליכה בסדר והדרגה — שייכת רק בענין שהוא בגדר התחלקות. וכמו בנוגע לכללות ענין השכל, שהוא בגדר התחלקות, ויש בו חלק תחתון יותר וחלק נעלה יותר — אזי צריכים לילך בסדר והדרגה: תחלה מלמדים את הקטן ענינים קלים בהשגת התורה, ולאח"ז — ענינים עמוקים יותר.

אמנם, בנוגע לנקודה שאינה בגדר התחלקות, כמו נקודת החיות שאינה מתחלקת [והרי מובן שאין זה מצד המיעוט והקטנות עד שאין בה כדי חלוקה, אלא אדרבה: נקודה זו היא אמיתית המרחב, אלא שהיא למעלה מהגבלה ולמעלה מהתחלקות] — לא שייך סדר והדרגה כלל, והרי זה בא' מב' הפנים: או שנותנים לו עצם החיות כמו שהוא, ואם לאו, לא נותנים לו גם חלק ממנו, היינו, שאין זה חיות כלל (גם לא חלק מהחיות), ואדרבה — זהו היפך החיות!

וכן הוא בנוגע להחיות הרוחני שבישראל, שהו"ע הדביקות בהוי' אלקים חיים¹⁴:

נבאר לעיל¹⁵ ענין שם הוי', שהוא למעלה מהגבלות הטבע לגמרי, דהיינו, כפי שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד בלי שום הגבלות כלל, "אני הוי' לא שניתתי"¹⁶. ובחינה זו — בחי' בלי-גבול — מתקשרת ומתאחדת עם כאו"א מישראל, ע"י בחי' היחידה שבו הקשורה עם בחי' יחיד דוקא (למעלה מבחי' אחד, ששייך לו' קצוות דהגבלת העולם, המרומזים בח' וד', שבעה רקיעים וארץ וד' רוחות העולם, אלא שבהם נמשך הא', אלופו של עולם)¹⁷.

והתקשרות זו של כאו"א מישראל עם בחי' אלקות הבלתי-גבול מתבטאת בענין האמונה, שגם היא באופן של בלי-גבול, והיא בענין שלמעלה מהשכל לגמרי.

וכיון שכן, הרי מובן שלא שייך בזה התחלקות, והרי זה בא' מב' הפנים: או שמלמדים את הילד שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד, בלי-גבול,

16) מלאכי ג, ו.

14) ע"פ ואתחנן ד, ד. וראה אבות דר"ג

17) ראה לקו"ש ח"א ע' 11. וש"נ.

ספל"ד.

15) בהשיחה שבלקו"ש הנ"ל ס"ב.

שבזה נכלל גילוי הנסים דשם הוי'; ואם לא מלמדים אותו באופן כזה — אין פירוש הדבר שנותנים לו דבר חלקי, אלא אין זו אמונה כלל, ואדרבה — ההשתדלות להלביש כל דבר בטבע היא ענין הפכי כו'.

ה. אמנם, תכלית הכוונה היא להמשיך בעולם גם בחי' יחיד שלמעלה מהעולמות, והיינו, שגם כאשר נמצאים בעולם ומתעסקים בעניני העולם, יהי' נרגש שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד.

[וע"ד משנת"ל¹⁸ שהביטול המוחלט להקב"ה שמצד שם הוי' שלמעלה מהעולם צריך להיות נמשך בכל עניני העבודה — לא רק בשעת תפלת שמו"ע, בעמדו "כעבדא קמי מארי"י"¹⁹, אלא גם בשעת לימוד התורה, שאז מוכרח להשתמש בשכלו, שהרי לימוד התורה צ"ל בהשגה דוקא, וכדאיתא במג"א²⁰ שמי שאינו מבין מה שלומד אינו יכול לברך ברכת התורה; בשעת העסק בל"ט מלאכות ד"עובדין דחול"; וגם בשעה שעוסק במצות "הוכח תוכיח את עמיתך"²¹, שאז צריך להתלבש בלבושי המתברר — שאינו נתפס בכל זה, אלא עומד באותו ביטול].

וכן הוא בנוגע לענין האמונה — שהתכלית היא שגם כאשר הילד יגדל ויהי' בר-שכל, שתופס את כל הענינים ע"פ שכל, לא תהי' אצלו חלישות ח"ו באמונה שלמעלה מהשכל.

וזוהו "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" — שבהיותו "נער" יש להשריש בו בפנימיות את האמונה באלקות שלמעלה מהטבע לגמרי, ועי"ז הנה "גם כי יזקין" — כשיהי' בר-שכל — "לא יסור ממנה", שלא תהי' אצלו שום חלישות ח"ו באמונה שלמעלה מהשכל.

* * *

ו. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה לכן אמור לבני ישראל אני הוי'.

* * *

ז. יום הש"ק זה, מבה"ח שבט, שכולל את כל ימי השבוע שלאחריו, כולל גם את ר"ח שבט, הכולל את כל ימי החודש, יחד עם הנקודה העיקרית שבחודש, שבנוגע אלינו הרי הנקודה העיקרית היא יום העשירי בשבט, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר²².

18 בהשיחה שבלקו"ש הנ"ל הערה 10.

21 קדושים יט, יז.

19 שבת יו"ד, רע"א.

22

20 או"ח ס"ג סק"ב. וראה הלי' ת"ת

שבט תשי"ט בסופה (תו"מ חכ"ד ע' 329).

וש"נ.

לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

ויש לקשר ענין זה עם הפרשה שעומדים לקרוא עתה — "בא אל פרעה", שהו"ע הנתנית-כח מהקב"ה למשה לשבור את כל הקליפות גם כשהם עומדים בתקפם²³. ומזה מובן גם בנוגע ל"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"²⁴, ובפרט ביום ההילולא שלו — שישבור את כל הקליפות המנגדות לבנ"י²⁵.

(23) ראה ד"ה ויאמר גו' דש"פ וארא, מבה"ח שבט תשט"ו (תו"מ ח"ג ע' 187 רע"א).
 (24) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).
 (25) חסר סיום לשון הברכה (המו"ל).
 ואילך). וש"נ.